

Jodi Picoult

Apró csodák

FORDÍTOTTA BABITS PÉTER

Jodi Picoult

Apró csodák

ATHENAEUM

A fordítás alapjául szolgáló mű
Jodi Picoult: *Small Great Things*

Copyright © 2016 by Jodi Picoult

This translation was published by arrangement with Ballantine Books,
an imprint of Random House, a division of Random House LLC.
Hungarian translation © Babits Péter, 2017

Minden jog fenntartva.

Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők
Egyesülésének tagja.
1086 Budapest, Dankó u. 4–8.
Tel.: 1-235-5020
www.athenaeum.hu
www.facebook.com/athenaeumkiado
athenaeum@lira.hu

ISBN 978 963 293 654 3

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámín
Felelős szerkesztő: Kónya Orsolya
Műszaki vezető: Drótos Szilvia
Borítóterv: Laura Klynstra
Borítóképek: Thomas McShane
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Készült az Aduprint Nyomda Kft.-ben, 2017-ben
Felelős vezető: Tóth Béláné

RUTH

Húsz év alatt mindössze egyetlenegy páciens rúgott ki, ő is csak két órára. Mindennek lehordott, még egy vázát is fejemhez vágott vajúdás közben. Azután visszavett, miután megkapta a gyógyszereit.

Miután Marie megkér, hogy távozzam, egy pillanatra megállok a folyosón és csak ingatom a fejem.

– Mi ez az egész? – néz fel Corinne a nővérpult mögül.

– Csak az év apukája – felelem lapos hangon.

Corinne összerezzen.

– Rosszabb, mint a vazektómiás fickó?

Egyszer egy olyan páciens szült nálunk, akinek a férjét két nappal korábban kötötték el. Valahányszor az asszony panaszkodott a fájdalom miatt, ő is vele tartott – egyszer még a mosdóba is kihívott, hogy letolja nadrágját és megmutassa gyulladt heréit. Közben a páciens kétségbeesetten fújtatott odabent. *Én mondtam neki, hogy hívja fel a doktort*, jajdult fel végül.

Turk Bauer azonban nem ostoba vagy önző, viszont – ha a konföderációs zászlóból ítélni lehet – nem túlzottan kedveli a színeseket.

– Rosszabb.

– Aha. – Corinne vállat von. – Hát, Marie ért az emberek nyelvén. Bármi is a gond, majd ő megoldja.

Csak ha el tudja intézni, hogy kifehéredjek, gondolom.

– Öt percre leugrom a büfébe. Fedezel?

– Csak ha hozol mazsi-drazsit – feleli Corinne.

A büfében néhány percig értetlenül állok a pult előtt, közben a tetoválásra gondolok, amit Turk Bauer karján láttam. Nincs problémám a fehérekkel. Fehér közösségben élek; fehér barátaim vannak; a

fiam egy jellemzően fehér iskolába jár. Úgy bánok velük, ahogy tőlük is elvárom, hogy velem bánjanak – az érdemeik, nem pedig a bőrszínük alapján.

Viszont a fehérek, akikkel dolgozom, akikkel ebédelek, s akik a fiamat tanítják, nem rabjai az előítéleteiknek.

Veszek egy drasztét Corinne-nak és egy kávét magamnak; utóbbival elindulok az édesítőszerek felé. Van itt minden: tej, cukor, pötyi. Egy idősebb nő a tejszínhabbal pepecsel, hiába próbálja kinyitni. Tászkája a pulton, ám ahogy közelebb lépek, felkapja, vállára veti a szíját és a hóna alá szorítja.

– Nehezen jár a kupak, igaz? – kérdezem. – Segíthetek?

Köszönetet mond és elmosolyodik, ahogy visszaadom a tejszínhabot.

Észre se veszi, hogy a hóna alá kapta az értékeit, amikor közelebb léptem.

Én viszont észreveszem.

Felejtsd el, Ruth, mondom magamban. Nem te vagy, aki mindenben a rosszat látja; ezt hagyd meg Adisának. Elindulok a lift felé, hogy visszatérjek az osztályomra. Odafent megajándékozom Corinne-t a drasztéval, mielőtt továbbmegyek Brittany Bauer szobája felé. A kartonja és a kis Davisé odakint vár. Kézbe veszem a babáét, hogy üzenetet hagyjak az orvosnak a szívzörejéről, ám ahogy kinyitom, rózsaszín öntapadós cetli tűnik fel előttem.

AZ ÁLLOMÁNY AFROAMERIKAI TAGJAI NEM GONDOSKODHATNAK A PÁCIENSRŐL

Arcom kipirul a forróságtól. Marie nincs a nővérpultonál. Módszeresen átkutatom az egész osztályt, amíg végül rátalálok. Az egyik szüléssel társalog.

– Marie! – A mosoly rádermed az arcomra. – Van egy perced?

Követ a nővérpult felé, de nem szívesen folytatnám le ezt a társalgást a nyilvánosság előtt, ezért meg se állok a nővérszobáig.

– Ez most komoly?

- Nem tesz úgy, mint aki félreért.
- Ez semmi, Ruth. Gondolj rá úgy, mintha a fickó vallási meggyőződése nem engedné, hogy te gondozd a gyereket.
 - Azért ez közel sem olyan, mint egy vallási meggyőződés...
 - Az egész csak formalitás. Az apa forrófejű, valahogy le kellett nyugtatnom, mielőtt valami zúrt csinál.
 - Ez nem elég zúr? – kérdezem.
 - Oké – sóhajt fel Marie. – Gondold azt, hogy szívességet teszek neked. Legalább nem kell többet találkoznod a fickóval. Tudod, hogy ez nem rólad szól, Ruth.
 - Nem mondod – felelek színtelen hangom. – Rajtam kívül hány afroamerikai tagja van az állománynak?
- Mindketten tudjuk a választ. Zéró. Nagy kövér nulla.
- Egyenesen belenézek a szemébe.
- Azt akarod, hogy hozzá se érjek a kisbabához? – kérdezem. – Jó. Megbeszéltük.
- Olyan erővel vágom be az ajtót, hogy megrázkódik a keretben.

A vallás egyszer tényleg belekavart egy újszülött ellátásába. Egy muszlim pár jött a kórházba, hogy az anya ott szüljön, és az apa kijelentette, hogy elsőként csak ő szólhat az újszülöthöz. Amikor ezt hallottam, megnyugtattam, hogy tőlem telhetően tiszteletben tartom a kívánságát, de a szülésnél adódhatnak olyan komplikációk, amikor számomra az lesz a legfontosabb, hogy megmentsem a kisbabát, ez pedig kommunikációval jár. A szülőszobában ritkán van csend.

Adtam időt a párnak, hogy ezt megeméssze, amíg végül az apa újra behívott.

- Ha komplikációk adódnak – közölte –, Allah remélhetőleg megérti majd.

Az asszony végül úgy szült, ahogy a nagykönyvben meg van írva. Közvetlen a gyermek világrajtote előtt emlékeztettem a szülésszt a páciens kérésére, így az orvos nem jelentette be külön a fej, a jobb váll és a ball váll érkezését, mintha csak focimeccset közvetítené. Nem lehetett mást hallani, csak a gyermek sírását. Fogtam a máztól csúszos újszülöttet, hogy takaróba bugyolálva az apja karjára helyezzem. A férfi

egészen közel hajolt a fiához, és arabul suttogni kezdett. Csak ezután tette a kisbabát a felesége mellé – s tört ki a szobában a hangorkán.

Valamivel később, amikor eljöttem ellenőrizni őket, mindkét páciensem aludt. Az apa a bölcső felett állt; úgy meredt a kisbabára, mint aki nem egészen érti, hogy történhetett mindez. Gyakran látom ezt a kifejezést az új apukák arcán, akik számára a terhesség csak itt válik kézzelfogható valósággá. Az anyának kilenc hónapja van befogadni szívébe az alatta lakó apróságot; az apában mindez a változás egy szemvillanás alatt megy végbe – mint amikor a hurrikán átrendezi a tájat.

– Gyönyörűséges kisfia van – jegyeztem meg, mire nagyot nyelt. Megtanultam, hogy vannak érzések, amelyekre máig nem találtuk meg az alkalmas szót. Haboztam, mielőtt kimondtam, ami a szülés óta motoszkált bennem. – Ha nem haragszik meg, mit suttogott a fiának?

– Az adzánt – magyarázta az apa. – „*Isten a legnagyobb. Nincs más isten, csakis Allah, és Mohamed az ő küldötte.*” – Felnézett rám és elmosolyodott. – Mi az iszlámban azt akarjuk, hogy a gyermek elsőként az imádság hangjait hallja.

Ami tökéletesen érthetőnek tűnik, ha belegondolunk, mekkora csoda minden gyermek.

A muszlim apa kérése és Turk Bauer követelődése közti különbség nagyobb, mint a különbség ég és föld között.

Szeretet és gyűlölet között.

Mozgalmas a délután, így nincs időm beszélni Corinne-nal az általa megörökölt új páciensről, csak amikor már mindketten kabátban indulunk a lift felé.

– Mi volt ez az egész? – kérdi Corinne.

– Marie elvette az ügyet, mert fekete vagyok – vonok vállat.

Corinne elhúzza az orrát.

– Ez nem vall rá.

Felé fordulok, ujjaim ráfeszülnek kabátom hajtókájára.

– Szóval hazudok?

Corinne a karomra fekteti tenyerét.

– Persze, hogy nem. Csak lehet, hogy valami más van a háttérben.

Nem helyes, hogy Corinne-on vezetem le a mérgeget, miközben már neki kell felelnie a förtelmes családjért. Nem helyes, hogy vele bánok így, miközben Marie-ra haragszom. Corinne mindig is igaz bajtársam volt, nem az ellenlábasm. Mégis úgy érzem, hogy beszélhetek, amíg bele nem kékülök, akkor se fogja megérteni, milyen érzés ez.

Talán tényleg addig kéne beszélnem, amíg bele nem kékülök. Avatárként is elfogadhatóbb lennék a Bauerek számára.

– Tök mindegy – vonok vállat. – Az a kisbaba nem jelent nekem semmit.

Corinne felveti az állát.

– Van kedved meginni egy pohár bort, mielőtt hazamegyünk?

Lassan ellazítom a vállam.

– Nem lehet. Edison már vár.

Csilingel a lift, kinyílik az ajtó. Persze zsúfolásig tömve, vége a műszaknak. Fehér arcok tengere.

Máskor eszembe se jutna, de most hirtelen mindenben *ezt* látom.

Belefáradtam, hogy az egyetlen fekete nővér vagyok a szülészeten.

Belefáradtam, hogy úgy teszek, mintha nem számítana.

Belefáradtam, pont.

– Tudod, mit? – fordulok Corinne-hoz. – Azt hiszem, inkább lépcsőzők.

Ötévesen nem tudtam rendesen hangsúlyozni a szavakat. Hiába olvastam már háromévesen – köszönhetően anyának, aki munka után fáradhatatlanul tanított –, ha a *trikóból* mindig *rikó* lett, de még a saját nevemből, a Brooksból is csak *rúksz*. Mama végül elment a könyvesboltba, vásárolt egy könyvet a beszédzavarokról, és egy éven át abból tanított. Ezután pedig ösztöndíjat szerzett, hogy próbára tegyem a képességeimet, és ne Harlemben kelljen iskolába járnom, ahol laktunk. A nővéremmel minden áldott reggel másfél órát buszoztunk, egészen az Upper West Side egyik általános iskolájáig, ahol többnyire zsidó gyerekek tanultak. A mama kitett minket az osztályterem előtt, mielőtt metróval továbbindult a Hallowellek háza felé.

A nővérem, Rachel nem tanult valami jól, a buszozás is kifárasztott mindnyájunkat, így másodikban visszatértünk a jól bevált harlemi iskolába. Egy éven át parlagon hagytuk ragyogó képességeimet, ami elkésértette a mamát. Amikor beszélt erről a főnökének, Ms. Mina elintézett egy meghallgatást a Daltonban. A lánya, Christina is ebbe a magániskolába járt, ahol odafigyeltek a sokszínúségre. Teljes ösztöndíjat kaptam, végig a legjobbak között maradtam, minden iskolai ünnepségen díjakat kaptam, és hajtottam, mint a güzü, csak hogy megszolgáljam a belém vetett bizalmat. Míg Rachel összebarátkozott a környékbeli kölykökkel, én nem ismertem egyet sem. A Daltonba se igazán illetem, de Harlembé aztán végképp nem. Lehettem kiváló tanuló, lehetett példás a kiejtésem, akkor sem tudtam beolvadni.

Néha meghívtak magukhoz a többiek, akik olyanokat mondtak, mint *Nem is úgy beszélsz, mint egy fekete!* vagy *Rád nem úgy gondolok!*, de persze egyikük sem jött el Harlembé, hogy viszonzza a látogatást – mindig akadt egy fontos táncóra, egy családi program vagy egy sürgős tanulnivaló. Néha elképzeltem őket a selymesen szőke hajukkal és fogszabályzójukkal, amint elsétálnak a sarki posta mellett, ahol laktam. Mintha jegesmedvét képzeltem volna a trópusokra. Sosem folytattam a gondolatmenetet, hogy eltűnök azon, *ők* milyenek látnak *engem* a Daltonban.

Amikor bekerültem a Cornellre, miközben az iskolából sokan nem, az én fülembé is eljutott a pletyka: *Csak azért vették fel, mert fekete.* Kit érdekelt, hogy színötös vagyok és hibátlanul leérettségiztem? Kit érdekelt, hogy nem is engedhetjük meg magunknak a Cornellt, csak a plattsburghi SUNY-t?

– Kicsim – mondta a mamám –, egy fekete lánynak sosem könnyű feljebb jutnia, ezért meg kell mutatnod, hogy nemcsak egy fekete lány vagy, hanem Ruth Brooks. – Megszorította a kezem. – Megkapsz minden lehetőséget, de nem azért, mert kikönyörgöd magadnak, vagy mert olyan a bőrdöd színe, amilyen. Azért fogsz feljebb jutni, mert megérdemled.

Biztos nem lehettem volna szakápoló, ha a mama nem dolgozik olyan keményen, hogy rendes oktatást kapjak. Azt is tudtam, hogy a

saját gyerekemmel megpróbálom majd elkerülni azokat a buktatókat, amikkel én szembesültem, így amikor Edison kétéves lett, a férjemmel úgy döntöttünk, a jobb iskolák miatt átköltözünk egy fehér környékre, még ha ez azt is jelenti, hogy mi leszünk ott az egyetlen színes család. Elhagytuk a vasút melletti lakást és New Havent, s miután több ajánlat rejtélyes módon *eltűnt* a kínálatból, miután az ingatlanos szembesült velünk, végül találtunk egy kis zugot a jómódú East Enden. Már itt írtam be Edisons óvodába, hogy a többi gyerekkel kezdhesen, és senki ne tekintsen rá jöttmentként. Az első perctől közéljük tartozott. Ha át akarta hívni valamelyik barátját, egyik szülő sem mondhatta, hogy a környékünk túl veszélyes a számára. Végtere is ugyanazon a környéken laktunk.

Be is jött. Istenem, de mennyire! Eleinte oda kellett figyelnem, hogy olyan tanárokhoz kerüljön, akik az eszét is látják, nemcsak a bőrszínét, de végül Edison bekerült a három legjobb közé. Országos ösztöndíjat kapott. Most pedig tovább is tanulhat. Az lehet belőle, ami csak akar.

Az egész életemet feltettem rá, hogy így legyen.

Amikor hazaérek a munkából, Edison a házóját írja a konyhaasztalnál.

– Szia, kicsim! – Lehajlok, hogy megpusziljam a feje búbját, ami már csak úgy megy, ha közben ül. Élénken emlékszem a pillanatra, amikor rádöbbsentem, hogy magasabb nálam: milyen fura érzés volt felfelé nyújtani a karomat, nem lefelé – hogy akit egész életemben támogattam, lassan engem támogathat.

Nem néz fel.

– Hogy ment a meló?

Mosolyt tapasztok az arcomra.

– Tudod. A szokásos.

Lerázom a kabátom és felveszem Edisonét a kanapéről, ahová lehajította, hogy mindkettőt beakasszam a szekrénybe.

– Nem azért vagyok, hogy utánad pakolásszak...

– Akkor csak hagyj csak ott! – robban ki Edison. – Most már tényleg minden az én hibám? – Olyan hevesen löki el magát az asztal-

tól, hogy a széke kis híján felborul. A számítógépét és a füzetét is hátrahagyja, úgy viharzik ki a konyhából. Hallom a szobaajtót, ahogy bevágódik mögöttem.

Ez nem az én fiam. Az én fiam anélkül is felcipeli Mrs. Laska szatyrait a harmadikra, hogy külön megkérné. Az én fiam előreengedi a nőket, mindig kér és köszön, s még mindig az éjjeliszekrényén tartja az összes szülinapi jókívánságot, amit valaha írtam neki.

Néha egy-egy kismama hozzám fordul, a karján visongó porontyával, s azt kérdi, honnan kéne tudnia, mire van szüksége. A kamasz sok szempontból ugyanolyan, mint az újszülött. Meg kell tanulnunk olvasni a reakcióiból, különben sosem tudhatjuk pontosan, mi a bibi.

Bármilyen szívesen bemennék Edisonhoz, hogy a karjaimba vonjam és elringassam, mint kiskorában, amikor fájtt valamije, csak veszek egy nagy levegőt és belépek a konyhába. Hagyott nekem vacsorát; gondosan lefóliázta a rányért. Pontosán három étel elkészítésére képes: sajtos makaróni, rántotta és darált húsos szendvics. A hét többi napján az egytálételeket melegíti fel, amiket a szabadnapjaimon előre megfőzök. A ma esti menü enchilada, amihez Edison főzött egy kis borsót is, mert már évekkorábban megtanítottam neki, hogy ezek a kis színfoltok teszik az igazi ételt.

Kitöltök egy keveset a borból, amit Marie-től kaptam tavaly karácsonyra. Savanyú, de akkor is magamba erőltetem, amíg azt nem érzem, hogy a vállaim kezdenek ellazulni, és ha behunyom a szemem, már nem Turk Bauert látom.

Tíz perc múltán halkán bekopogok Edison ajtaján. A szoba tizenhárom éves kora óta az övé; én a nappali kihúzható kanapéján alszom. Elfordítom az ajtógombot, és az ágyon fekvé találok, karjaival a feje alatt. Fehér pólója megfeszül a vállán, s ahogy megfeszíti az állát, teljesen az apját látom benne, mintha visszarepülnék az időben.

Leülök mellé a matracra.

– Megbeszéljük, vagy tegyük úgy, mintha minden rendben lenne? Edison elhúzza a száját.

– Van választásom?

– Nincs. – Halványan elmosolyodik. – A dolgozat miatt van?

Összeráncolja a homlokát.

– A dolgozat miatt? A differenciálszámítás gyerekjáték. Kilencvenhat százalékra megírtam. Nem, csak összebalhéztunk Bryce-szal.

Bryce ötödik óta Edison legjobb barátja. Az anyja családügyi bíró, az apja ókori irodalmat tanít a Yale-en. A nappalijukban van egy vitrin, amilyen a múzeumokban, benne egy eredeti görög vázával. Elvittek magukkal nyaralni Edisons Gstaadba és Szantorinire.

Jó érzés, hogy Edison átrakja rám ezt a terhet – egy időre valaki más problémáival foglalkozhatok. Ez a bosszantó az egész kórházi incidensben: úgy ismernek, mint született problémamegoldót, akinek mindenre van válasza. *Nem* én vagyok a probléma. *Sosem* voltam.

– Biztos kibékültök – paskolom meg Edison karját. – Olyanok vagytok, mint a testvérek.

Az oldalára fordul és fejére húzza a párnát.

– Hé – biztatom. – Hé! – Szelíden elhúzom a párnát, és döbbenet szembesülök a sötét csíkkal, amit egy könnycsepp hagy a bőrén. – Kicsim – suttogom. – Mi történt?

– Megmondtam neki, hogy elhívom Whitney-t a bankettre.

– Whitney-t... – ismétlem a nevet, miközben próbálok arcot társítani hozzá Edison ismerősei köréből.

– Bryce húga – segít ki.

Bevillan elélem egy vörösseszőke, loknis lány képe évekkel korábbról, amikor nálunk játszott.

– A pufók, fogszabályzós kislány?

– Az, de már nincs fogszabályzója, és *tutira* nem pufók, vagyis csak olyan helyeken... – Edison tekintete egészen ellágyul. Képzelem, mit – *miket* – láthat maga előtt.

– Be ne fejezd ezt a mondatot! – szakítom félbe.

– A lényeg, hogy dögös csaj lett. Már másodikos. Oké, pályáskorától ismerem, de mostanában már nem úgy tekintek rá, mint Bryce kishúgára, érted? Szépen elterveztem az egészszet. Valamelyik haverom minden szünetben ott várta a terem előtt, a kezében egy papírral. Az elsőre azt írtam: ELJÖSSZ. A másodikra: A. Azután a VÉGZŐSÖK és a BANKETTJÉRE. A sulis végén megvártam egy VELEM? szöveggel, hogy tudja, kiről van szó.

– Szóval most már így megy? – kérdezek közbe. – Nem elég elhívni a lányt a bankettra, egész színpadi show-t kell köré keríteni?

– Mi? Nem ez a lényeg, mama. A lényeg, hogy amikor megkértem Bryce-t, ő tartsa fel a BANKETTJÉRE szöveget, teljesen kibukott.

Élesen beszívom a levegőt.

– Hát – válogatok gondosan a szavak között –, néha nem könnyű elfogadni, hogy a kishúgunk egy másik fickó vágyainak a tárgya, még ha az illető közel is áll hozzánk.

Edison a szemét forgatja.

– Nem ez a gond.

– Csak idő kell neki, hogy megszokja. Talán meglepte... tudod, hogy így gondolsz a húgára. Olyan, mintha te is a testvére lennél.

– Épp ez az. Hogy *nem*. – A fiam felül, hosszú lábai az ágy szélén ingáznak. – Kinevetett. Azt mondta: *Haver, az egy dolog, hogy mi együtt lógunk, de te és Whit? A szüleim kurvára lepetéznének*. – Elfordítja a szemét. – Bocs, de ő mondta így.

– Semmi baj, kicsim. Folytasd.

– Megkérdeztem, miért. Tényleg nem fogtam fel. A családja még *Görögországba* is elvitt. Erre azt mondja: *Ne vedd a szívedre, haver, de a szüleimnek nem férne bele, hogy a húgom egy feketével kavarjon*. Szóval azzal nincs bajuk, ha a feka kölyök részt vesz a családi nyaralásokon, de az már nem pálya, hogy összeszűrje a levet a lányukkal.

Annaira keményen hajtottam, hogy Edisonnak sose kelljen éreznie, amint megvonják előtte ezt a határvonalat. Sosem gondoltam arra, hogy ha majd megtörténik – mert *valamikor* meg kell történnie –, annál jobban fog fájni neki, mert nem látta előre.

A kezéért nyúlok, hogy megszorítsam.

– Nem te és Whitney lesztek az elsők, akik a sín szemközti oldalán éltek – sóhajtok fel. – Rómeó és Júlia. Anna Karenina és Vronszkij. Maria és Tony. Jack és Rose.

Edison elborzadva mered rám.

– Tisztában vagy vele, hogy az összes példában meghal valaki?

– Én csak azt *próbálok* elmondani, hogy ha Whitney látja, milyen különleges vagy, úgyis veled akar lenni. Ha meg nem, akkor nem éri meg a veszekedést.

A vállára fektetem a kezem; Edison lassan áthelyezi rám a súlyát.

– Ettől még ugyanakkora szopás...

– Vigyázz a szádra – szólok rá gépiesen. – És nem, nem az.

Nem először kívánom, bár élne még Wesley. Bár ne ment volna vissza Afganisztánba; bár ne vezette volna azt a konvojt, amikor a bomba felrobbant! Bár ne csak gyerekként ismerte volna Edisons, de kamaszként, sőt immár fiatalemberként is! Bár itt lenne most, hogy elmondja neki: nem utoljára fordul elő, hogy egy lánytól gyorsabban ver a szíve!

Bár itt lenne. Pont.

Bár látnád, mit hoztunk össze, gondolom némán. Mindkettőnkből a legjobbat kapta.

– Mi történt Tommyval? – kérdezem hirtelen.

– Tommy Phippszel? – Edison a homlokát ráncolja. – Utoljára azt hallottam, hogy tavaly lebukott, amikor a sulis mögött hernyót árult. Javítóban van.

– Emlékszel még, amikor az oviban azt mondta rád, hogy olyan a képed, mint az odakozmált pirítós?

A mosoly lassan szétárad Edison arcán.

– Ja.

Akkor először történt, hogy valaki felhívta rá Edison figyelmét, mennyire különbözik a többi kölyöktől – s mindezt úgy, hogy rossz színben tüntette fel. Hibásnak. Odakozmálnak. Használhatatlannak.

Edison talán már azelőtt is másnak érezte magát. Mindenesetre akkor tartottam meg neki először a bőrszínéről szóló Beszédet.

– Emlékszel, mit mondtam?

– Hogy azért barna a bőröm, mert több melanin van benne, mint bárki másnak az oviban.

– Pontosan. Mindenki tudja, hogy az a jó, ha valamiből *több* van, nem pedig *kevesebb*. A melanin megóvja a bőrodet a napfénytől és javítja a látásodat, Tommy Phippsnek azonban mindig kevesebb lesz belőle. Vagyis kettőtök közül te vagy a szerencsés.

Lassan, ahogy a forró aszfalt elpárologtatja a vizet, Edison arcáról is eltűnik a mosoly.

– Hát, már nem érzem magam olyan szerencsésnek.

Kislányként sem hasonlítottunk egymásra a nővéremmel. Rachel bőre a frissen főtt kávé színében pompázott, akárcsak a mamáé. Engem mintha ugyanabból a kannából töltöttek volna ki, de annyi tejjel hígítva, hogy az eredeti aroma már alig érződött.

Világosabb bőröm kiváltságokkal ruházott fel, amelyeket nemigen értettem, de Rachelt az örületbe kergették. A pénztárosok a bankban nyalókát nyomtak a kezembe, majd, mintha alaposan megrágnák a dolgot, Rachelnek is odalöktek egyet. A tanárok a szép Brooks nővérnek, a jó Brooks nővérnek hívtak. Az osztálykép fotózásán az első sorba ültettek, míg Rachelt eldugták hátra.

Rachel azt híresztelte, hogy a vér szerinti apám fehér, hogy igazából nem tartozom a családhoz. Egyszer, miután egymás torkának ugrottunk emiatt, mondtam is valami olyasmit, hogy az igazi apukámmal akarok élni. Aznap este a mama leültetett, képeket mutatott az apámról, aki Rachel apja is volt – világos bőrű, akárcsak én –, és újszülöttként a karján tartott. A kép kerek egy évvel azelőtt készült, hogy örökre elhagyott mindhármunkat.

Rachellel felnőttként is mindenben különbözünk. Én alacsony vagyok, ő magas, akár egy királynő. Én mindig magoltam; neki rugóra járt az esze, de ki nem állta az iskolát. Húszas éveiben tárt karokkal ölelte magához, amit a *gyökereinek* nevezett: törvényesen felvette az Adisa nevet és elkezdte természetes formában, szénaboglyaként hordani a haját. Habár a legtöbb fekete név a szuahéliből jön, az *Adisa* joruba, és arról árulkodik, hogy a viselője nyugat-afrikai – ahonnan az őseink *igazából* származnak; ott éltek, mielőtt elhurcolták őket rabszolgának. Azt jelenti: *Aki tiszta*. Adisa még a nevével is megbélyegez minket, többieket, amiért nem látjuk az ő igazságát.

Adisa manapság a New Haven-i vasút mellett, egy olyan környéken él, ahol fényes nappal üzletelnek a droggal, míg éjjelente a fiatal kölyök egymásra lövöldöznek. Kipotyogtatott vagy öt gyereket, miközben az apjukkal minimálbéren él és küszködik a fennmaradásért. Teljes szívből szeretem a nővéremet, de éppúgy nem értem a döntéseit, ahogy ő sem az enyémeiket.

Gyakran eltűnődtem ezen. Vajon a késztetésem, hogy ápolónő legyek, hogy *több* legyek és többet akarjak a fiamnak is, mind abban a

tényben gyökerezik, hogy a két kis fekete nővér közül én indultam előnyösebb helyzetből? Vajon Rachel azért vált Adisává, mert csak így tudta elhíttetni magát, hogy esélye van utolérni?

Pénteken, a szabadnapomon találkám van Adisával a manikűrösnél. Egymás mellett ülünk, kezünkkel az UV-lámpák alatt. Ahogy elnézi az általam választott színárnyalatot, Adisa megsóválja a fejét.

– Nem hiszem el, hogy olyan lakkot választottál, amit Gyümölcsbár Turmixnak hívnak – jegyzi meg. – Ez a létező legfehérebb árnyalat.

– Narancssárga – mutatok rá.

– Mármint a neve, Ruth, a *neve*. Láttál már fekát egy gyümölcsbárban? Nem, mert senki se jár *bárba*, ha gyümölcslevet akar inni. Ahogy a fagyisnál se rendelnek fél tequilát.

Az égre emelem a tekintetem.

– Ne már! Elmesélem neked, hogy letiltottak az egyik páciensemről, és te tényleg arról akarsz társalogni, milyen színűre pingáltatom a körmöm?

– Én csak azt mondom, hogy te ilyen színben éled az egész életed – közli Adisa. – Ami veled történt, velünk minden áldott nap megtörténik. Minden rohadt *órában*. Teljesen hozzászoktál, hogy az ő szabályaik szerint játszol, már el is felejtetted, hogy a paklijukban te vagy a Fekete Péter. – Önelégülten elvigyorodik. – Talán világosabb a bőröd, de akkor is.

– Ez meg mit akar jelenteni?

Megvonja a vállát.

– Mikor mondtad el utoljára valakinek, hogy a mama még mindig házi cselédként dolgozik?

– Te is tudod, hogy alig csinál valamit. Mina rajta éli ki a jótekonysági ösztönét.

– Nem feleltél a kérdésre.

Felhorkanok.

– Nem tudom, mikor mondtam el utoljára. *Té* mindig felhozod, ha szóba állsz valakivel? Különbösen se az számít, milyen színű a bőröm. Jó vagyok abban, amit csinálok. Nem ezt érdelem.

– Én sem azt érdelem, hogy a Church Street csóró végén lakjak, de egyedül akkor sem tudok változtatni az elmúlt kétszáz év történelmén.

A nővérem szívesen játssza az áldozatot. Korábban is folytattunk erről parázs vitákat. Amennyire én látom: ha valaki nem akarja, hogy a sztereotípiák alapján ítéljék meg, ne erősítsen rájuk a viselkedésével. A nővérem szemében ez persze azt jelenti, hogy beszáll a fehérek játékába: nem vállalja fel önmagát, inkább azzá válik, akinek *ők* akarják látni. Olyan indulattal ejti az *asszimiláció* szót, mintha örök kárhözra ítélné magát mindenki, aki mellette dönt – ahogy én is.

Az is a nővéremre vall, hogy fogja az *én* problémámat és alátámasztja vele a *saját* érvelését.

– Nem tehetsz arról, ami a kórházban történt – lep meg váratlanul. Azt hittem, a képeembe vágja, hogy az egész az én hibám, mert másnak adtam ki magam, és addig színleltem, amíg már azt is elfelejtettem, ki vagyok. – Ez az ő világuk, Ruth, mi csak benne élünk. Olyan ez, mintha elköltöznél Japánba. Dönthetnél úgy, hogy nem törödsz a szokásaikkal és nem tanulod meg a nyelvüket, de attól könnyebben boldogulnál? Itt is ez van. Valahányszor bekapcsolod a tévét vagy a rádiót, fehéreket láatsz, fehérekről hallasz, akik főiskolára és egyetemre mennek, vacsoráznak, megkérlik egymás kezét, finom borokat isznak. Megtanulod, hogyan élnek az életüket. Ha elég jól beszéled a nyelvüket, be is olvadhatsz közéjük, de hány fehér embert ismersz, aki a Tyler Perry-filmeket néz, hogy megtanuljon feka módra viselkedni?

– Nem ez a lényeg...

– Nem, a lényeg az, hogy élhetsz Rómában úgy, mint a rómaiak, de ettől a császár meg nem enged be a palotájába.

– Nem a fehérek uralják a világot, Adisa – szállok vitába. – Egy csomó sikeres színés van. – Megnevezem az első hármat, aki eszembe jut. – Colin Powell, Cory Booker, Beyoncé...

– ...és egyik se olyan sötét, mint én – veti ellen Adisa. – Tudod, mit mondanak: minél sötétebb egy környék, annál sötétebbek az emberek.

– Clarence Thomas – bököm ki. – Sötétebb nálad, mégis a legfelsőbb bíróság tagja.

A nővérem elneveti magát.

– Ruth, ő annyira konzervatív, hogy még a *vére* is fehér.

Feléled a telefonom. Óvatosan emelem ki a táskámból, nehogy tönkretegyem a lakkot.

– Edison? – kérdi nyomban Adisa. Sok mindent el lehet mondani róla, de a fiamat ugyanúgy szereti, mint én.

– Nem. Lucille a melóhelyről. – Már attól kiszárad a torkom, hogy a kijelzőn meglátom a nevét. Ő segédkezett Davis Bauer születésénél, ám ezúttal nem erről van szó. Lucille elkapott valami vírust; be kell állni helyette éjszakára. Cserélni akar, így pedig szombaton nem kellene egész nap dolgoznom, már tizenegykor leléphetnék. Ez dupla műszakot jelent, de máris azt tervezgetem, mihez kezdhetnék a szabad szombattal. Edisonnak új télikabát kell – esküszöm, nyáron kerrek tíz centit nőtt. Vásárlás után elvihetném ebédelni; talán valami film is kijött, amit megnézhetnénk együtt. Egyre fájóbban tudatosul bennem a felismerés: a fiam eljutott odáig, hogy felveszik az egyetemre, ami azt jelenti, hogy egyedül maradok. – Azt akarják, hogy este menjek be dolgozni.

– Kik? A nációk?

– Nem. Lebetegedett egy nővér.

– Egy *fehér* nővér – pontosít Adisa.

Még csak nem is válaszolok.

Adisa hátradől a széken.

– Szerintem nincsenek abban a helyzetben, hogy szívességet kérjenek tőled.

Épp készülök megvédeni Lucille-t – akinek aztán tényleg semmi köze ahhoz, hogy Marie öntapadós cetlin tiltott el egy páciensztől –, amikor a körmös megvizsgálja az ujjainkat, hogy lássa, megszáradt-e a lakk.

– Rendben – bólint. – Kész vannak.

Adisa megmozgatja az ujjait, végükön a rózsaszínen világító körmökkel.

– Miért járunk folyton ide? Ki nem állom ezt a helyet. – Halkan, fojtott hangon beszél. – Sosem néznek a szemembe és nem adják a kezembe a visszajárót. Szerintem félnek, hogy átragad rájuk a feketeségem.

– Koreaiak – mutatok rá. – Az eszedbe se jutott, hogy az ő kultúrájukban mindkettő nagy modortalanságnak számít?

Adisa felhúzza a szemöldökét.

– Oké, Ruth, oké. Mondogasd csak magadban, hogy az egész nem rólad szól.

Még tíz perce sem tart a rendkívüli műszak, de máris bánom, hogy igent mondtam. Odakint vihar morajlik, amit egyik időjós sem látott előre. A barométer kitartóan zuhan, aminek egyenes következményei a korán felrepedő magzatburkok, az idő előtt beinduló szülések és a folyosón szorongó páciensek, akiknek nincs elég helyük, hogy kijárkálják magukból a feszültséget. Rohangálok, mint a levágott fejű csirke, ami egyfelől jó – addig se gondolok Turk és Brittany Bauerre.

Annyira persze nem tudom kiverni őket a fejemből, hogy a szolgálat átvételekor ne ellenőrizném a kartonjukat. Azt mondom magamban, csak meg akarok győződni arról, hogy valaki más – valaki *féher* – gondoskodott a kicsi hazaadás előtti kardiológiai vizsgálatáról. Látom is az előjegyzést, mellette a feljegyzéssel, miszerint Corinne péntek délután megszurta a baba sarkát és vért vett belőle a szűrővizsgálatokhoz. Azután valaki a nevemet kiáltja, és hirtelen egy vajúdó kismama büvkörébe kerülök, akit akkor tolnak át a sürgősségről. A férje holtápadt – az a fajta, aki megszokta, hogy képes megszerelni a dolgokat, s csak most döbben meg a felismerés, hogy ez messzemenne meghaladja a képességeit.

– Ruth vagyok – mutatkozom be a nőnek, aki mintha minden összehúzódadással mélyebben roskadna magába. – Mostantól végig önökkel leszek.

A neve Eliza, és a férje, George szerint a fájásai négypercenként követik egymást. Ez az első terhességük. Elhelyezem a páciens az utolsó szabad szülőszobában és vizeletmintát veszek tőle, mielőtt rákapcsolom a monitorra. Felmérem az életjeleket, közben kérdezősködni kezdek: *Milyen erősek a fájások? Hol érzi őket, inkább elől vagy hátul? Elfolyt már a magzatvíz? Vért volt? Mocarog a kisbaba?*

– Ha készen áll, Eliza – bólintok –, megvizsgálom a méhnyakat.